

HOOFDARTIKELEN

PROF. DR. HENDRIK BURGER 90 JAAR

MET EEN PLAAT

Een langzaam herstel na een ernstige ziekte is oorzaak, dat de 90e verjaardag van professor BURGER op 15 November a.s. slechts in kleine familiekring kan worden gevierd. Vele artsen van de oudere generatie zullen echter in gedachten op deze dag bij hem zijn, zich herinnerend de tijd, dat zij te Amsterdam zijn colleges volgden, dan wel in een of andere functie met hem samenwerkten. Anderzijds was niemand meer dan prof. BURGER ervan overtuigd, dat mensen snel vergeten. Juist daarom willen wij op zijn 90e verjaardag een blik terugwerpen.

HENDRIK BURGER werd op 15 November 1864 te Delft geboren. Zijn ouders verhuisden later naar Leeuwarden, waar zijn vader, professor C. P. BURGER, directeur werd van de Rijks Hogere Burger School. In zijn *Leeuwarder Jeugdherinneringen*, verschenen in 1949, beschrijft BURGER op levendige wijze zijn „jeugd zonder zorgen”. Het eindexamen H.B.S. in 1882 bracht grote veranderingen. Na één jaar te Delft te hebben gestudeerd, werd de jonge BURGER als student in de geneeskunde te Leiden ingeschreven. In deze tijd werd „hard geblokt” maar toch was er ook voldoende tijd voor het studentenleven. Zijn journalistieke gaven bleken reeds uit opstellen in het Studentenblad *Minerva* en in de *Almanak* van het Leids Studentencorps.

Nog tijdens zijn studie was hij assistent (1887–1890) op de polycliniek voor laryngologie van dr. NIJKAMP te Leiden. Na zijn artsexamen (1890) ging hij naar Freiburg i. Br. en promoveerde daar summa cum laude op een proefschrift, getiteld: *Die laryngealen Störungen der Tabes dorsalis*. Hierop volgde zijn vestiging als keel-neus-oorarts te Amsterdam, en enkele jaren later zijn benoeming tot Hoofd van de Gemeentelijke polycliniek voor keelziekten als opvolger van prof. PEL. De polycliniek voor oorziekten stond toen onder leiding van prof. GUYE. Reeds in het eerste jaar van BURGER's werkzaamheden steeg het aantal patiënten tot het drievoudige van vorige jaren (1128 nieuwe patiënten), en moest het instrumentarium worden uitgebreid. De hulp op de polycliniek bestond — volgens het jaarverslag — uit één assistent en een „uitnemende vrouwelijke hulp, die gedreven door liefde voor de lijdende menschheid, deze polikliniek heeft gekozen tot het terrein harer belanglooze toewijding”. Alle grotere operaties werden op de chirurgische afdeling van prof. ROTGANS verricht. Tal van publicaties bewijzen de activiteit die BURGER in deze tijd ontplooidde.

Toen in 1905 de Gemeentelijke Universiteit besloot tot het instellen van een leerstoel in de keel- neus- oorheelkunde, werd BURGER tot hoogleraar benoemd. Zijn inaugurele rede op 2 October 1905 had tot titel: *De keel-neus-oorheelkunde als studievak voor den aanstaanden arts*. In het Binnen Gasthuis kreeg hij een eigen kliniek in het gebouw aan het Rokin, bestaande

uit twee zaaltjes met 20 bedden en een operatiekamer. Inderdaad een bescheiden begin. De werkzaamheden in zijn kliniek namen echter geleidelijk zeer toe, het aantal bedden steeg tot 70. Een groot aantal specialisten ontving hun opleiding in dit centrum, dat ook in het buitenland grote bekendheid verwierf.

Vele vooraanstaande keel-neus-oor-artsen in het buitenland telde hij tot zijn persoonlijke vrienden: SCHROETTER, POLITZER, FELIX SEMON, KILLIAN, BÁRÁNY, ST. CLAIR THOMPSON e.a.

Op verzoek van prof. GUNNAR HOLMGREN gaf hij een reeks van 12 colleges voor de medische studenten te Stockholm (1920), later, in 1933, was hij lecturer in laryngology aan de universiteit van Londen.

Vele generaties studenten hebben zijn *Leerboek der keel-, neus- en oorziekten* gebruikt, waarvan zojuist de zevende druk verschenen is, thans bewerkt door de vier hoogleraren in de keel-, neus- en oorheekunde.

Op zijn afscheidscollege in 1936, in de Aula van de Universiteit, gaf hij een overzicht van de ontwikkeling van zijn werk. Zijn dankbaarheid voor het vele, dat hij heeft kunnen verrichten, bleek uit zijn woorden: „Nee, mijn afscheid vraagt niet om medelijden, maar om een hartgrondige gelukwens”. En tegelijkertijd vroeg hij zich af: „Was het verdedigbaar, zo onmatig veel tijd te verdoen aan geneeskundige journalistiek en gemeenschapsleven?” Inderdaad heeft BURGER daaraan veel tijd gegeven, maar hij heeft daarvoor ontelbaar velen geholpen.

In 1910 stichtte hij de Doofstommenschool te Amsterdam, waarvan hij gedurende vele jaren voorzitter was. Enkele jaren (1914) later richtte hij de School voor Slechthorenden op; deze draagt thans de naam Professor H. BURGER-school. Beide inrichtingen hebben steeds zijn grote liefde gehad, de kinderen hielden veel van hem. Elk jaar gaf hij op college een demonstratie van de wijze waarop de kinderen werden onderwezen, ten einde de studenten een indruk te geven van de moeilijkheden en de resultaten van dit zeer bijzondere onderwijs.

Het Gemeentebestuur verleende hem in 1948 „uit hoofde van zijn grote verdienste voor het doofstomme en slechthorende kind” de zilveren eremedaille der Stad Amsterdam.

Het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* heeft wel in zeer nauwe verbinding met BURGER gestaan: gedurende 9 jaren (1904-1913) was hij hoofdredacteur. Als dank werd hem in 1913 de gouden *Tijdschrift*-medaille uitgereikt.

Jarenlang was BURGER secretaris en voorzitter van de Geneeskundige Kring Amsterdam; drie maal voorzitter van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst. In 1934 werd hij benoemd tot Erelid der Maatschappij. Ook van het Genootschap tot Bevordering der Natuur-Genees- en Heelkunde was hij vier maal voorzitter.

Hoge onderscheidingen vielen hem ten deel: in 1924 werd hij Ridder in de Orde van de Nederlandsche Leeuw; in 1933 verleende hem de Universiteit van Stockholm het ere-doctoraat; in 1934 werd hij benoemd tot Commandeur in de Orde van de Poolster van Zweden.

Hij was erelid van de Vereniging voor Doofstommenonderwijs, van de Nederlandse Keel-Neus-Oorheekundige Vereniging, van de Vlaamse Akademie voor Geneeskunde in België, van de Vlaamse Vereniging tot Bevordering der Geneeskunst en van de Keel-Neus-Oorheekundige Verenigingen te Berlijn, Wenen, Londen, Boekarest en Kopenhagen.

Het Groot-Nederland ideaal had zijn bijzondere belangstelling. Zo was BURGER altijd een voorvechter van de Dietsse zaak en hield hij talrijke voordrachten in Diets-Akademische leergangen en studentenverenigingen, hier zowel als in Vlaanderen.

Wat Zuid-Afrika betreft: hij was 33 jaar voorzitter van de Afdeling Amsterdam van de Nederlands-Zuid-Afrikaanse Vereniging; in 1949 werd hij tot erelid van deze vereniging benoemd. Ook was hij oprichter en secretaris van de Stichting tot Bevordering der studie van taal, letterkunde en geschiedenis van Zuid Afrika. Vele Zuid-Afrikaanse studenten werden in zijn mooie huis aan de Keizersgracht gastvrij ontvangen.

Zijn vaderlandsliefde bleek uit het bekende vlugschrift: *Het Nederlandsche Schaap*, waarin hij fel het tractaat van VAN KARNEBEEK (1927-1928) bestreed.

Ook na zijn emeritaat bleef de werkkraft van BURGER onverminderd; onder andere verscheen in 1944 zijn boek *Avondrood*, een bloemlezing der Stadfriese, Amslandse en Bildtse letteren. De laatste jaren heeft hij al zijn geschriften, voordrachten, toespraken enz. verzameld, gerangschikt en laten inbinden. Dit *Collectianum Burgerianum* is voor de geschiedenis van de geneeskunde van groot belang.

Zo is het te begrijpen, dat allen, die het voorrecht hebben gehad tot de naaste medewerkers van BURGER te behoren, diep onder de indruk kwamen van deze buitengewoon veelzijdig begaafde man. Ook na zijn aftreden als hoogleraar bleef de band met zijn oud-assistenten bestaan. Voor velen is hij nog de vaderlijke vriend, wiens raad in moeilijkheden gaarne wordt aanvaard. Nog niet zo lang geleden schreef hij mij: „Ik ben steeds zeer ontroerd door de warme betrekkingen tussen al onze vroegere medewerkers”.

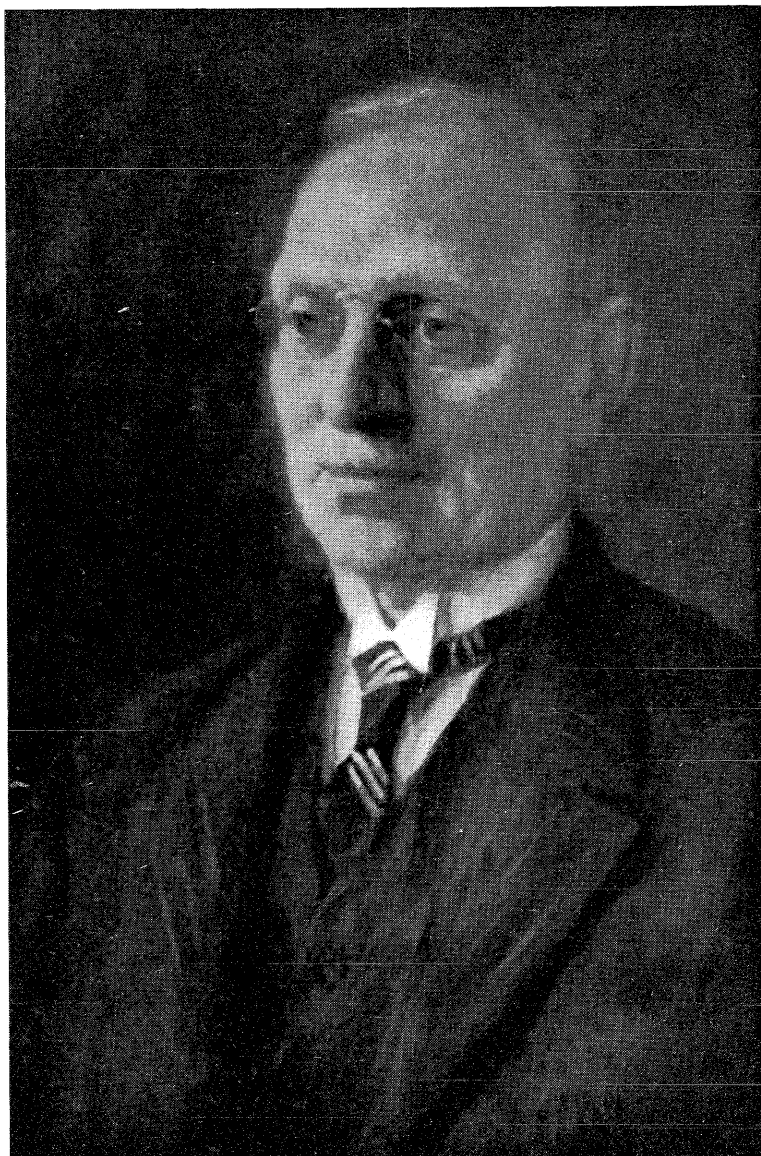
Amsterdam, 1 November 1954

P. G. GERLINGS

Ondanks de veelzijdigheid van zijn belangstelling was BURGER's arbeidsleven geheel vervuld van zijn wetenschap, van de zorg voor zijn patiënten en van de opleiding van zijn leerlingen. Het is dan ook zonder twijfel volgens de wens van de jubilaris, dat wij de neus-, keel- en oorarts dr. GERLINGS hebben uitgenodigd zijn vereerde leermeester te huldigen.

Toch stelt de Hoofdredactie er prijs op, haar recht op medespreken te laten gelden. Tot de vele functies, die BURGER in onze geneeskundige samenleving heeft vervuld, behoorde het voorzitterschap der Vereniging „Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde” en het hiermede verbonden „gérant”-schap van ons weekblad.

Hoe hij deze taak in de jaren 1904-1913 heeft opgevat en volvoerd, werd in 1932 door C. C. DELPRAT¹ te boek gesteld. Door zijn ongemene gaven — scherp verstand, zin voor organisatie, moed, strijdvaardigheid en gloed

(Naar een schilderij van L. Goudman)

H. BURGER

Plaat 60